

projekt realizowany w ramach

zwolnieni ^{**z**}
teorii

Projekt De-kadencja

Raport na temat zjawiska „wędrujących polityków”

Partnerzy projektu:

sieć obywatelska
WATCHDOG[^]

Spis treści

1. O projekcie De-kadencja	2
2. Zwolnieni z Teorii.....	4
3. Metody pracy	4
4. Sejm	5
5. Senat.....	6
6. Sejmiki Wojewódzkie.....	7
7. Rady Miast	8
8. Uwagi.....	9
9. Skutki działań „wędrujących polityków”	9
9.1. Wybór wiąże się ze zobowiązaniem wobec swoich wyborców oraz wszystkich mieszkańców... 9	
9.2. Paraliż organów, w których dotychczas zasiadali	9
9.3. Realizacja wyborczych obietnic	9
9.4. Zaangażowanie w kampanię wyborczą, a obowiązki	10
9.5. Działalność w okresie przedwyborczym	10
9.6. Osoba obejmująca mandat potrzebuje czas na wdrożenie się	10
9.7. Przenoszenie lokalnych konfliktów na linię samorząd rząd	10
9.8 Polityka jako kariera, a nie służba	10
10. Rekomendacja	11
10.1. Działania na rzecz edukacji i świadomości obywateli.....	11
10.2. Rozwiązania legislacyjne	11
11. Podsumowanie	11

Więcej informacji na temat naszych działań:

- <http://dekadencja.strikingly.com/>

- <https://www.facebook.com/projektdekadencja>

Autor raportu: Piotr Sołowij

Opracowanie danych: Tomasz Bednarz, Filip Czaja, Krzysztof Jarzmus, Anna Łukaszczuk, Piotr Sołowij, Paweł Tabora

1. O projekcie De-kadencja

De-kadencja jest projektem społecznym biorącym udział w praktycznej olimpiadzie „Zwolnieni z Teorii”. Każdy z zespołów rywalizujących w konkursie ma za zadanie spróbować zmierzyć się z wybranym problemem społecznym. Nasz zespół postanowił zająć się zjawiskiem „wędrujących polityków”, które można było zaobserwować szczególnie mocno przy okazji październikowych wyborów do parlamentu w 2015 roku. Wielu radnych gmin, powiatów czy sejmików wojewódzkich, wybranych niecały rok wcześniej, postanowiła wystartować w kolejnych wyborach. Warto zastanowić się czy taka postawa jest w porządku wobec własnych wyborców, lokalnych społeczności i naszej demokracji.

Wszystkie działania prowadzimy zgodnie z zasadami obiektywności, jawności, rzetelności i dobra wspólnego. Mamy nadzieję, że będą one próbą merytorycznej dyskusji i przyczynią się do pozytywnych zmian w miejsce jałowych sporów i awantur.

autor ilustracji: Piotr Socha

Działania naszego projektu są nakierowane na zmiany w trzech obszarach. Po pierwsze na świadomość obywateli, po drugie na mentalność osób startujących w wyborach i po trzecie na wdrażanie w życie idei dobrego rządu i umacnianie naszej demokracji. Te cele chcemy osiągnąć poprzez różnorodne działania: konkurs dla młodzieży ponadgimnazjalnej, warsztaty w szkołach, debatę ekspertów oraz niniejszy raport.

2. Zwolnieni z Teorii¹

„Zwolnieni z Teorii” to ogólnopolska olimpiada kierowana do studentów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Jej celem jest rozwój praktycznych umiejętności uczestników w zakresie zarządzania projektami oraz inspiracja do aktywności społecznej. Wyzwaniem dla uczestników jest zrealizowanie własnego projektu społecznego. Wszyscy, którym uda się dokończyć projekt, dostają certyfikaty z zarządzania o międzynarodowej rozpoznawalności. Najlepsi zostają wyróżnieni prestiżowymi tytułami.

Olimpiadę organizuje Social Wolves - start-up społeczny z Polski działający na rzecz odpowiedzialnej i kompetentnej kadry zarządzającej. Misją Social Wolves jest wzbogacanie młodych ludzi doświadczeniem prowadzenia projektów społecznych na całym świecie. Do zespołu Social Wolves przyjmowani są wyłącznie alumni programów Social Wolves, którzy zorganizowali swoje projekty społeczne.

3. Metody pracy

W swojej pracy korzystaliśmy przede wszystkim z oficjalnych stron internetowych Sejmu i Senatu oraz portalu mamprawowiedziec.pl. Dane dotyczące Sejmików Wojewódzkich oraz Rad Miejskich uzyskaliśmy w trybie dostępu do informacji publicznej uzyskanych drogą mailową. Odpowiedzi w zakresie udostępnienia informacji publicznej użyte w badaniu pochodzą z okresu 30.11.2015-15.12.2015.

¹ Informacje pochodzą ze strony: <http://zwolnienizteorii.pl/about>

4. Sejm

Liczba posłów, którzy w momencie wyboru do Sejmu sprawowali już wybieralną funkcję publiczną, wynosi 104. Stanowi to 22,6% składu całej izby. Najczęściej zjawisko to zachodziło na linii Sejmik Wojewódzki – Sejm (41 przypadków). Niewiele mniej mamy w Sejmie byłych radnych gmin – 39 osób. 20 posłów sprawowało mandat radnego powiatu, a 4 pełniło funkcje prezydenta, burmistrza albo wójta.

Klub parlamentarny						Posłowie niezrzeszeni
Liczba członków	234	138	40	29	16	3
Liczba „wędrujących polityków” z całego klubu parlamentarnego	78	14	4	2	5	1
Rozkład uwzględniający poprzednie miejsce pracy						
Posłowie będący radnymi w Sejmiku Województwa	26	9	1	-	5	-
Posłowie będący radnymi w Radzie Powiatu	18	1	-	-	-	-
Posłowie będący radnymi w Radzie Gminy	30	4	3	2	-	-
Posłowie będący prezydentem, burmistrzem lub wójtem	4	-	-	-	-	-

5. Senat

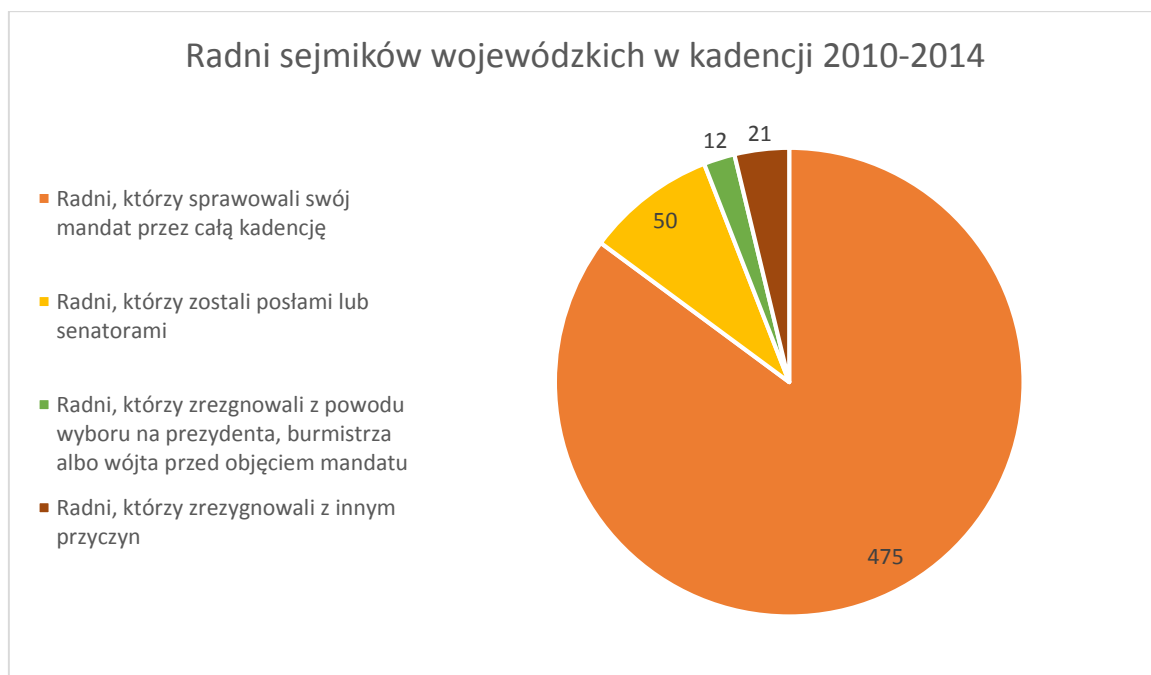
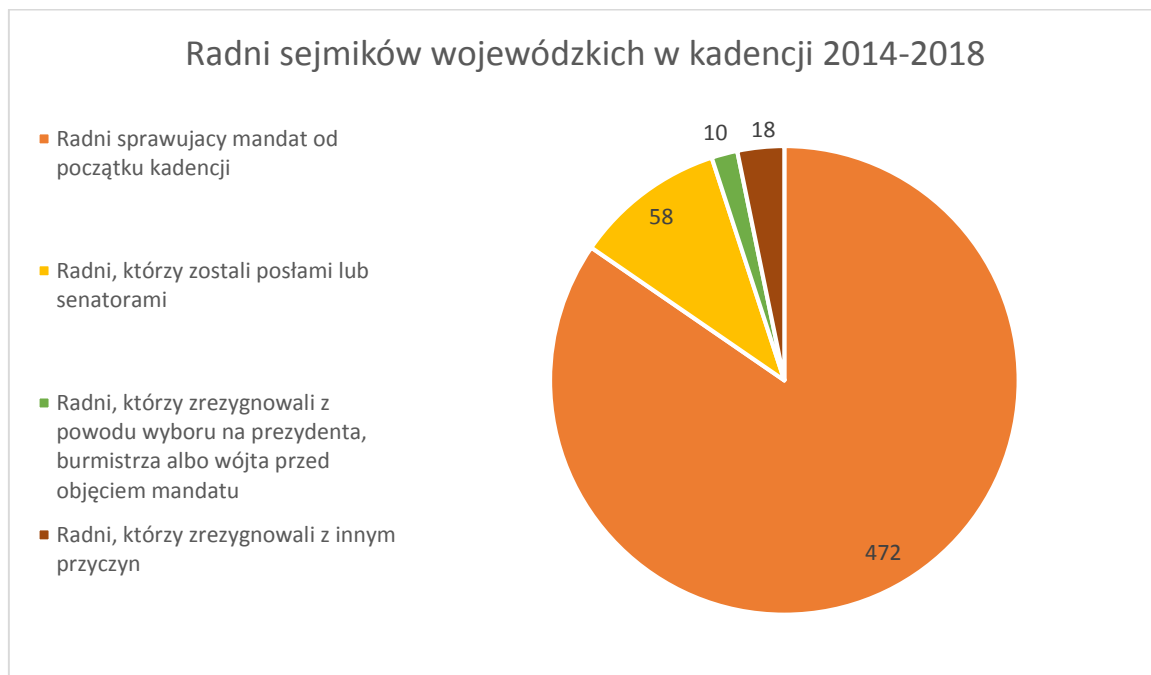
W Senacie 23 senatorów musiało pożegnać się z dotychczasową wybieralną funkcją publiczną, co stanowi 23,2%² procent składu tej izby parlamentu. Podobną sytuację obserwujemy w Sejmie. Również tutaj najpopularniejszym poprzednim miejscem pracy jest Sejmik Wojewódzki – 10 przypadków. Następnie jest to Rada Gminy – 7 oraz Rada Powiatu – 6.

			Klub Senatorów Niezależnych		Senatorowie niezrzeszeni
Liczba członków	61	33	3	1	1
Liczba „wędrujących polityków” z całego klubu parlamentarnego	19	4	0	0	0
Rozkład uwzględniający poprzednie miejsce pracy					
Senatorowie będący radnymi w Sejmiku Województwa	8	2	-	-	-
Senatorowie będący radnymi w Radzie Powiatu	6	-	-	-	-
Senatorowie będący radnymi w Radzie Gminy	5	2	-	-	-
Senatorowie będący prezydentem, burmistrzem lub wójtem	-	-	-	-	-

² Liczba senatorów wynosi 99, zamiast 100 ponieważ mandat Pana Bohdana Paszkowskiego wygaś w związku z powołaniem na wojewodę podlaskiego 09.12.2015 r. i miejsce to czeka na obsadzenie w wyniku wyborów uzupełniających przewidzianych na 6 marca 2016 roku.

6. Sejmiki Wojewódzkie³

We wszystkich 16 sejmikach wojewódzkich zasiada w sumie 558 radnych. Ich liczba jest zróżnicowana w każdym województwie i wynosi od 30 do 51. Zależy to od liczby osób zamieszkujących daną jednostkę podziału terytorialnego. Analizie poddaliśmy dwie kadencje: obecną oraz poprzednią (lata 2010-2014).

³ W kadencji 2014-2018 nie zostali uwzględnieni „wędrujący politycy” z województwa Świętokrzyskiego ze względu na brak udzielenia informacji publicznej w tym zakresie.

Wśród innych przyczyn, z powodu których rezygnowali radni, można wymienić takie jak: powołanie na stanowisko wojewody albo wicewojewody, powołanie na stanowisko wiceprezydenta miasta, rezygnacja na własną prośbę, powołanie na stanowisko dyrektora Oddziału Wojewódzkiego NFZ, prowadzenie działalności gospodarczej, w związku z orzeczeniem sądu lustracyjnego, śmierć.

Ze szczegółową sytuacją w każdym sejmiku można zapoznać się w załączniku numer 1 do raportu.

7. Rady Miast

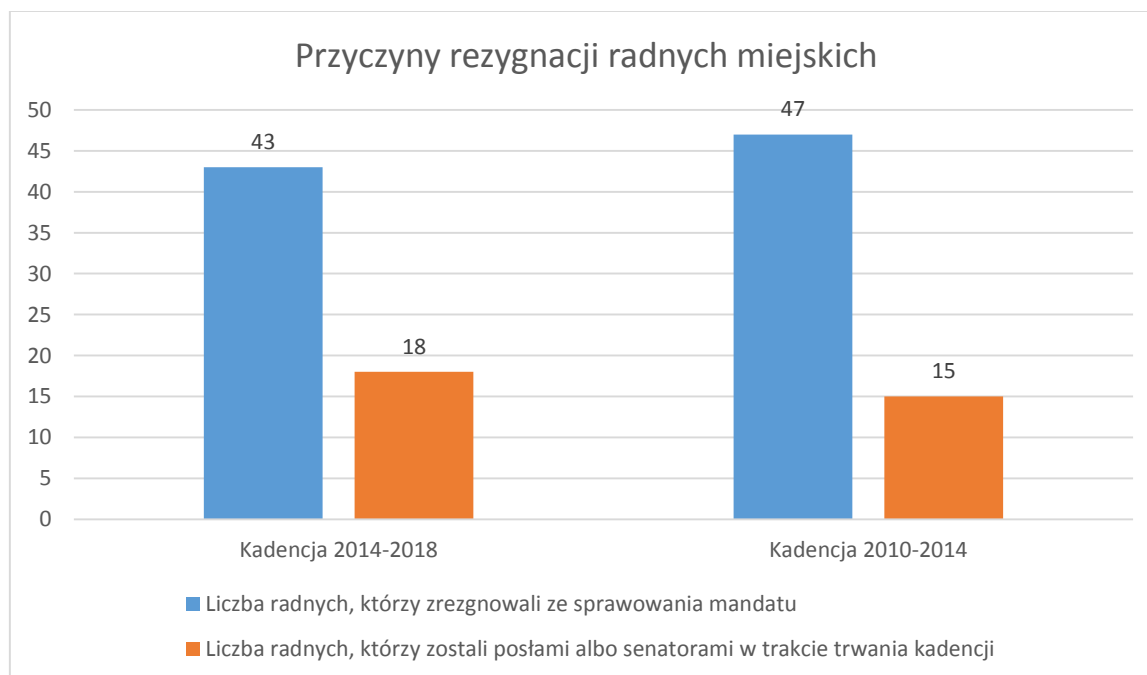
Przeanalizowaliśmy również sytuację w radach miast, które są stolicami województw, czyli w efekcie przyjrzelśmy się 18 miastom. We wszystkich stolicach pracuje w sumie 574 radnych.

Kadencja 2014-2018

W obecnej kadencji samorządu terytorialnego mieliśmy do czynienia z 43 sytuacjami rezygnacji z funkcji radnego. Spośród tych przypadków 18 radnych zostało posłami albo senatorami.

Kadencja 2010-2014

W poprzedniej kadencji samorządu terytorialnego mieliśmy do czynienia z 47 sytuacjami rezygnacji z funkcji radnego. Spośród tych przypadków 15 radnych zostało posłami albo senatorami.

Ze szczegółową sytuacją w każdym mieście można zapoznać się w załączniku numer 2.

8. Uwagi

Jak widać omawiane zjawisko nie jest marginalne. Tym samym ma ono znaczący wpływ na polską scenę polityczną. Zarówno w wymiarze lokalnym jak i samorządowym.

Trzeba również wziąć pod uwagę fakt, że zebrane dane dotyczą jedynie osób, które uzyskały w wyborach mandat, a nie uwzględnia kandydatów, którzy nie uzyskali wymaganej liczby głosów. Jest to ważne o tyle, że wielu polityków postępowało w podobny sposób.

9. Skutki działań „wędrujących polityków”

9.1. Wybór wiąże się ze zobowiązaniem wobec swoich wyborców oraz wszystkich mieszkańców.

Podstawowym zastrzeżeniem jest fakt, że osoba kandydująca w jakichkolwiek wyborach składa swoim wyborcom ofertę - jeżeli mnie wybieriecie, będę przez całą kadencję godnie was reprezentować oraz dbać o wasze interesy. Wyborcy akceptują tę propozycję, oddając swój głos na konkretną osobę. Tak więc dochodzi do zawarcia umowy pomiędzy elektem, a wyborcą. Zmiana stanowiska jest zerwaniem tej umowy. A jak wiadomo *pacta sunt servanda* (umów należy dotrzymywać).

9.2. Paraliż organów, w których dotychczas zasiadali

Okres powyborczy może stanowić spory problem dla funkcjonowania organu. Przykładowo gdy radny wybrany na nowe stanowisko jest przewodniczącym Komisji Rewizyjnej może to doprowadzić do czasowej dezorganizacji pracy. Równocześnie jak pokazuje przykład Sejmiku Wojewódzkiego na Śląsku może z niego odejść znaczna część dotychczasowych radnych co może prowadzić do poważnych przetasowań w układzie sił politycznych. A jak wiadomo często takie wydarzenia powodują zmianę priorytetów i kierunku obecnych prac. Taka sytuacja niekorzystnie wpływa na wiarygodność organu oraz jest kosztowne.

9.3. Realizacja wyborczych obietnic

Pod znakiem zapytania stają obietnice, które zostały złożone przed wyborem. Jeżeli tak jak było to w poprzednich dwóch latach odstęp pomiędzy wyborami samorządowymi, a parlamentarnymi wynosi niespełna rok to czasu na ich realizację jest bardzo mało. Łatwo o tym zapomnieć skupiając się na układaniu kolejnych zapewnień w nowej kampanii.

9.4. Zaangażowanie w kampanię wyborczą, a obowiązki

Kampania wyborcza jest bardzo intensywnym i pracochłonnym czasem. W jej trakcie kandydat spotyka się z wyborcami, organizuje wiece, występuje w telewizji, dba o swój wizerunek w mediach społecznościowych. Połączenie tych wszystkich aktywności z obowiązkami radnego wydaje się praktycznie niemożliwe. Odbija się to negatywnie na jakości pracy, a może nawet prowadzić do niewypełniania powinności związanych ze sprawowanym mandatem.

9.5. Działalność w okresie przedwyborczym

W momencie startu w wyborach w trakcie trwania kadencji pojawiają się wątpliwości co do ostatnich działań radnego. Trzeba się przyjrzeć motywacjom jego działań. Może się zdarzyć tak, że jego działania są obliczone jedynie na wyborczy sukces. Zamiast zajmować się merytoryczną i żmudną pracą stawia on na efektowane, ale często nic nie wnoszące happeningi.

9.6. Osoba obejmująca mandat potrzebuje czasu na wdrożenie się

Zgodnie z Kodeksem Wyborczym opuszczone miejsce w Sejmie, sejmiku wojewódzkim, radzie powiatu i radzie gminy na prawach powiatu skutkuje wstąpieniem na to miejsce kandydata z tej samej listy, który w wyborach uzyskał kolejno największą liczbę głosów, a nie utracił prawa wybieralności. Nowa osoba zanim wdroży się w pracę, będzie potrzebowała na to czasu. Nie będzie w stanie od początku z taką jak jego poprzednik efektywnością wykonywać swoich obowiązków.

W przypadku Senatu oraz rady w gminie niebędącej miastem na prawach powiatu zarządza się wybory uzupełniające. Taka decyzja generuje konieczność organizacji dodatkowych wyborów co wiąże się koniecznością pokrycia wydatków.

9.7. Przenoszenie lokalnych konfliktów na linię samorząd - rząd

Może również dojść do sytuacji, w której lokalne animozje tracą swój samorządowy charakter i zostają przeniesione na poziom ogólnopolski, co negatywnie wpływa na relację pomiędzy administracją rządową a administracją samorządową. Polityczne rozgrywki mogą odbić się na lokalnej społeczności.

9.8 Polityka jako kariera, a nie służba

Takie postępowanie może stanowić wyraz rozumienia polityki jako środka do budowania własnej marki politycznej, niekoniecznie stawiającej na pierwszym miejscu dobro wspólne.

10. Rekomendacja

10.1. Działania na rzecz edukacji i świadomości obywateli

Wydaje się, że jedyną skuteczną metodą eliminowania tego zjawiska jest edukacja i uświadamianie obywateli. Jest to przede wszystkim kwestia kultury i standardów panujących w życiu politycznym. Start w kolejnych wyborach wydaje się często korzystny z punktu widzenia rozwoju politycznej kariery, ale może być niekorzystny dla dobra wspólnego. Szansą na zmianę takiej praktyki jest karta wyborcza. W momencie gdy wyborcy będą brać pod uwagę ten aspekt publicznej działalności, politycy zaczną dokładniej planować swoje kolejne przystanki poczynania.

10.2. Rozwiązania legislacyjne

Wprowadzenie rozwiązań legislacyjnych normujących to zjawisko wydaje się niezwykle problematyczne. Trudno byłoby skonstruować normę prawną, która uwzględniałaby wszystkie możliwe przypadki i odznaczała się odpowiednią elastycznością. Jest jedna propozycja, którą warto przedyskutować i poświęcić jej chwilę refleksji. A mianowicie kandydaci, którzy zdecydowaliby się na start w wyborach przy zgłoszeniu powinni zrezygnować z dotychczas pełnionej funkcji. Pozwoliłoby to skupić się im tylko i wyłącznie na kampanii wyborczej. W dodatku decyzja byłaby o wiele lepiej przemyślana, ponieważ w momencie porażki politycy nie wracaliby bezpiecznie na swoje stanowisko.

11. Podsumowanie

Rozważając całe zagadnienie trzeba pamiętać o tym, że każdy przypadek należy rozpatrywać *in concreto*. Mogą zdarzyć się sytuacje, w których decyzja o kandydowaniu będzie uzasadniona. Jednak w przeważającej części tak nie jest i stanowi to problem wielu lokalnych społeczności. Nasza praca pokazuje pewien sposób myślenia o polityce w kategoriach służby oraz odpowiedzialności. Głęboko wierzymy, że takie pojmowanie polityki jest szansą na lepszą przyszłość naszego kraju.